

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра екології, географії та туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК08 «Методика викладання фахових географічних дисциплін
у закладі вищої освіти»**

Спеціальність **014 Середня освіта (Географія)**
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма **Середня освіта (Географія)**

Інститут, факультет, відділення **Психолого-природничий факультет**
(назва інституту, факультету, відділення)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика викладання фахових географічних дисциплін у закладі вищої освіти» для здобувачів магістерського рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Географія) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Географія)».

Розробники:

Трохимчук І.М., кандидат педагогічних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології, географії та туризму РДГУ

Протокол № 10 від «27» серпня 2019 року

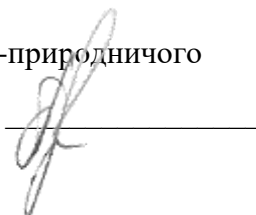
Завідувач кафедри екології, географії та туризму проф. Лико Д.В.

Робоча програма схвалена навчально-методичною комісією психолого-природничого факультету за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія)

Протокол № 5 від «27» серпня 2019 року

Голова навчально-методичної комісії психолого-природничого

факультету

(доц. Павелків В.Р.)

© Трохимчук І.М., 2019

© РДГУ, 2019

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 5,0	Галузь знань <u>01 Освіта/ Педагогіка</u>	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність <u>014 Середня освіта (Географія)</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання ¹ : аудиторних – 2,0 самостійної роботи студента – 6,0	Освітній ступінь: Магістр	Лекції	
		22 год.	4 год.
		Практичні	
		28 год.	8 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		100 год.	138 год.
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: екзамен			
Передумови для вивчення дисципліни: відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми Середня освіта (Географія)			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою навчальної дисципліни «Методика викладання фахових географічних дисциплін у вищій школі» є формування у здобувачів здатності орієнтуватися у сучасному освітньо-науковому просторі в контексті постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності та здатності до проектування і здійснення освітнього процесу з урахуванням особливостей соціокультурного середовища й рівня розвитку особистості.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- створення умов для засвоєння здобувачами вищої освіти змісту та особливостей освітнього процесу у закладах освіти України різних рівнів акредитації;

¹ Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 50/100
- для заочної форми навчання – 12/138

- вивчення основ організації роботи науково-педагогічних працівників;
- формування навичок оволодіння методиками викладання фахових географічних дисциплін та основами педагогічної майстерності;
- формування навичок освоєння та застосування інноваційних технологій, активних форм та методів організації освітнього процесу;
- розвиток креативності, творчого мислення, спостереження.

2.3. Мета та завдання навчальної дисципліни реалізуються через набуття здобувачами вищої освіти необхідних компетентностей.

Загальні компетентності здобувачів вищої освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни охоплюють:

ЗК 2. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії;

ЗК 4. Здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми, застосовувати знання на практиці;

ЗК7. Здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, поваги до різноманітності.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність продемонструвати знання і розуміння сучасних теоретичних та методологічних основ географії, а також методик викладання географії у старшій школі та закладі вищої освіти (ЗВО);

ФК 2. Здатність застосовувати набуті географічні і педагогічні знання, сучасні методики і освітні технології, в тому числі й інформаційні, для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО), зокрема у старшій школі та ЗВО;

ФК 4. Здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності;

ФК 5. Здатність належно використовувати географічну термінологію, ефективно і вільно передавати географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами;

ФК 6. Здатність збирати, порівнювати, аналізувати і представляти географічну інформацію у викладанні географії в ЗЗСО та ЗВО, використовувати сучасні педагогічні методи і підходи, в тому числі геоінформаційні технології;

ФК 8. Здатність до застосування та інтегрування знань і розумінь споріднених педагогічних, природничо-географічних та суспільно-географічних напрямів, спеціалізацій;

ФК 9. Здатність організувати роботу учнів та здобувачів вищої освіти за рівнями засвоєння навчального матеріалу та застосовувати методи діагностування навчальних досягнень учнів та здобувачів з географії, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху;

ФК 10. Здатність організувати практичну та науково-дослідницьку роботу учнів та здобувачів вищої освіти із вивчення географії країн, регіонів світу та України.

Очікувані результати навчання:

ПРН 1. Знати та розуміти внутрішню структуру географії, її предмет дослідження, місце і зв'язки в системі наук; володіти інформацією про досягнення географії для кожного етапу освітнього процесу з урахуванням дидактичних принципів і особливостей учнів та здобувачів вищої освіти.

ПРН 7. Уміти вибрати та застосовувати основні дослідницькі методики та інструментарій з географії, які є типовими та інноваційними у старшій школі та ЗВО.

ПРН 13. Формувати у здобувачів вищої освіти та учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в освітньому процесі, застосовувати алгоритми користування картографічною продукцією під час характеристики окремих географічних об'єктів і територій.

ПРН 14. Застосовувати сучасні методики і технології, в тому числі педагогічні та інформаційні, для забезпечення якості освітнього процесу в ЗЗСО та ЗВО, забезпечувати охорону життя і здоров'я учнів та здобувачів вищої освіти під час освітнього процесу та приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах.

ПРН 15. Застосовувати методи діагностування досягнень учнів та здобувачів вищої освіти, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та майбутнього професійного самовизначення учнів, готувати їх до свідомого вибору життєвого шляху.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **150** годин /5,0 кредитів ЄКТС/.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тема 1. Методика викладання у системі вищої школи України зі спеціальності 014 Середня освіта (Географія).

Предмет дослідження, зміст та структура методики викладання фахових географічних дисциплін у вищій школі. Мета і завдання методики викладання географії, її значення для формування необхідних якостей компетентного і творчого педагога, здатного успішно реалізувати цілі географічної освіти на рівні викладача ЗВО. Основні підходи до визначення поняття компетентності. Характеристика інтегральної, загальних та фахових компетентностей викладача географічних дисциплін. Актуальні проблеми методики викладання географії на сучасному етапі розвитку вищої освіти.

Тема 2. Організації освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Нормативно-правова база організації освітнього процесу. Державні стандарти та їх функції. Структура підготовки вчителів географів за освітніми рівнями вищої освіти. Особливості змісту географічної освіти у вищій школі. Компоненти освітньо-професійної програми Середня освіта (Географія) та їх логічна послідовність. Реалізація змісту географічної освіти у вищій школі в умовах кредитно-трансферної системи навчання. Структура і значення навчально-методичного забезпечення освітнього процесу у вищій школі. Вимоги до розроблення навчально-методичного забезпечення.

Тема 3. Сучасна дидактична система у закладах вищої освіти.

Структурні складові дидактичної системи. Категорії та основні принципи дидактики вищої школи. Характеристика загально-дидактичних та специфічних принципів навчання географії у вищій школі. Особливості їх реалізації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ У СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тема 4. Зміст та структура освітньої технології.

Поняття про освітні технології навчання. Структура та основні критерії освітньої технології. Основні етапи розвитку технологій навчання. Порівняльна характеристика методики і технології навчання. Традиційне та інноваційне навчання: порівняльний аналіз. Специфіка використання сучасних технологій навчання в рамках вивчення географічних дисциплін. Дидактичні можливості інформаційних технологій.

Тема 5. Традиційні форми навчання географічних дисциплін.

Лекції у вищій школі: ознаки, класифікації та особливості їх проведення. Цілі та завдання лекційних занять для формування у студентів теоретичних знань з географічних дисциплін. Проблемна спрямованість лекцій з географії. Загальнодидактичні та специфічні вимоги до організації та проведення практичних занять. Методика підготовки і проведення. Семінарські заняття, методика підготовки та проведення. Семінар-«круглий стіл». Семінар-

виставка, семінар-турнір. Планування оптимальної системи засобів і методів навчання у процесі аудиторних занять.

Тема 6. Сучасні інноваційні технології та методи навчання.

Поняття педагогічної інновації. Кредитно-трансферна технологія навчання як педагогічна інновація. Психолого-педагогічна сутність інтерактивних технологій навчання. Функції та сфери впливу інтерактивного навчання. Класифікація інтерактивних форм навчання та їх дидактичні можливості. Особливості організації і проведення навчальної конференції. Методичні рекомендації щодо підготовки доповідей. Методика обговорення виступів. Оформлення доповідей та рефератів з географічної тематики. Мета і завдання диспуту. Організація роботи, узагальнення результатів диспуту. Класифікація дидактичних ігор, їх особливості. Рольові та ділові ігри як засіб активізації пізнавальних інтересів студентів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

САМОСТІЙНА ТА ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА З ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Тема 7. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Цілі і завдання самостійної роботи здобувачів вищої освіти в умовах реформування вищої школи. Нормативні документи та положення МОН України про самостійну роботу студентів, їх планування та контроль. Класифікація форм та видів завдань самостійної роботи студентів за різними ознаками. Рекомендації щодо ефективної організації самостійної роботи та перевірки її результатів. Особливості керівництва курсовими та кваліфікаційними роботами. Науково-дослідна діяльність та її планування. Організація проблемного гуртка або проблемної групи з географії. Методика проведення консультацій і індивідуальних занять.

Тема 8. Пізнавальні екскурсії та практики з дисциплін географічного спрямування.

Місце і значення екскурсії у курсах географічних дисциплін. Сутність та види екскурсій. Педагогічні можливості екскурсій. Етапи проведення екскурсії. Методика проведення екскурсії. Особливості реалізації краєзнавчого принципу в процесі екскурсій фізико-географічного спрямування. Практична підготовка студентів як складова освітнього процесу у ЗВО. Перелік практик відповідно до рівнів вищої освіти. Види практик, їх зміст. Робочі програми практик. Організація та проведення практик.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.

ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тема 9. Моніторинг якості навчальних досягнень студентів.

Завдання, функції, види педагогічного контролю. Форми і методи контролю навчальних досягнень студентів. Організація контрольних заходів перевірки рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу. Організація складання іспитів і заліків.

Тема 10. Науково-педагогічні дослідження, їх мета, завдання і значення.

Методи теоретичного рівня дослідження. Етапи теоретичного дослідження. Виявлення та обґрунтування проблеми, визначення і уточнення основних напрямів дослідження. Абстрагування, аналіз і синтез, метод моделювання. Аксиоматичний, історичний, гіпотетичний, статистично-математичний, порівняльний методи. Системно-структурний підхід у виконанні теоретичних досліджень.

Методи експериментально-емпіричного рівня дослідження. Спостереження, його види. Програма та методика спостереження. Вивчення документації вищої школи, архівних документів. Метод анкетування. Рекомендації до розробки анкет для студентів та викладачів. Соціометрія, її можливості.

Педагогічний експеримент. Психолого-педагогічні умови проведення педагогічного експерименту. Констатувальний і формувальний етапи експерименту. Розробка методики організації та проведення експериментальної роботи. Узагальнення та обробка експериментальних матеріалів. Обґрунтування висновків.

Основні напрямки перспективних досліджень дидактичних аспектів щодо викладання фахових географічних дисциплін у вищій школі.

Тема 11. Психолого-педагогічні вимоги до викладача географічних дисциплін вищої школи.

Психолого-педагогічні вимоги до викладача вищої школи. Структура професійної діяльності викладача фахових географічних дисциплін. Професійні та особисті якості викладача. Поняття педагогічної культури. Складові педагогічної культури. Комунікативна культура викладача. Лекторська майстерність викладача як необхідна умова забезпечення результативності навчально-пізнавальної діяльності студентів. Педагогічний імідж.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Л	п	лаб	ін	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Змістовий модуль 1. Особливості організації освітнього процесу у закладах вищої освіти												
Тема 1. Методика викладання у системі вищої школи України зі спеціальності 014 Середня освіта (Географія)	13	2	2	–	–	9	16	2	2	–	–	12
Тема 2. Організації освітнього процесу у закладі вищої освіти.	15	2	4	–	–	9	12	–	–	–	–	12
Тема 3. Сучасна дидактична система у закладах вищої освіти.	13	2	2	–	–	9	12	–	–	–	–	12
Разом – за змістовим модулем 1	41	6	8	–	–	27	40	2	2	–	–	36
Змістовий модуль 2. Технології та методи навчання у системі фахової географічної підготовки у закладах вищої освіти												
Тема 4. Зміст та структура освітньої технології.	13	2	2	–	–	9	13	–	–	–	–	13
Тема 5. Традиційні форми навчання географічних дисциплін.	15	2	4	–	–	9	12	–	–	–	–	12
Тема 6. Сучасні інноваційні технології та методи навчання.	16	2	4	–	–	10	17	2	2	–	–	13
Разом – за змістовим	44	6	10	–	–	28	42	2	2	–	–	38

модулем 2												
Змістовий модуль 3. Самостійна та практична підготовка з фахових дисциплін												
Тема 7. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти.	13	2	2	–	–	9	15	–	2	–	–	13
Тема 8. Пізнавальні екскурсії та практики з дисциплін географічного спрямування.	13	2	2	–	–	9	13	–	–	–	–	13
Разом – за змістовим модулем 3	26	4	4	–	–	18	28	–	2	–	–	26
Змістовий модуль 4. Педагогічний контроль у закладах вищої освіти												
Тема 9. Моніторинг якості навчальних досягнень студентів.	13	2	2	–	–	9	15	–	2	–	–	13
Тема 10. Науково-педагогічні дослідження, їх мета, завдання і значення.	13	2	2	–	–	9	13	–	–	–	–	13
Тема 11. Психолого-педагогічні вимоги до викладача географічних дисциплін вищої школи.	13	2	2	–	–	9	12	–	–	–	–	12
Разом – за змістовним модулем 2	39	6	6	–	–	27	40	–	2	–	–	38
Усього годин	150	22	28	–	–	100	150	4	8	–	–	138

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Аналіз теоретичних засад географічної освіти у вищій школі.	2
2.	Структура та особливості організації освітнього процесу у вищій школі.	2
3.	Навчально-методичне забезпечення спеціальності 014 Середня освіта (Географія)	2
4.	Реалізація основних дидактичних категорій в освітньому процесі підготовки студентів-географів.	2

5.	Зміст та структура освітньої технології.	2
6.	Традиційні форми та методи навчання. Порівняльна характеристика різних типів аудиторних занять у вищій школі.	2
7.	Структура і зміст планів-конспектів різних типів занять з географічних дисциплін. Складання опорного конспекту.	2
8.	Інтерактивні методи й форми навчання та їх використання в освітньому процесі вищої школи.	4
9.	Організація самостійної роботи студентів під час вивчення дисциплін географічного спрямування.	2
10	Особливості організації та проведення екскурсій з географічних дисциплін в ЗЗСО та ЗВО	2
11.	Розробка тестових завдань для діагностики результатів навчання.	2
12	Науково-педагогічні дослідження, їх мета, завдання і значення. Розроблення анкет.	2
13.	Структура професійної діяльності викладача географії.	2
Разом		28 год.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Значення навчальної дисципліни «Методика викладання фахових географічних дисциплін у вищій школі» у системі підготовки майбутніх викладачів.	3/5
2.	Компетенція та компетентність викладача географії. Загальні та фахові компетентності викладача географії вищої школи.	3/5
3.	Особливості вищої географічної освіти. Основні напрями і завдання модернізації вищої освіти. Основні цілі Болонського процесу.	3/5
4.	Загальні положення організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.	3/5
5.	Чинники, які впливають на соціально-психологічну адаптацію здобувачів вищої освіти до навчання у ЗВО.	3/5
6.	Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу у вищій школі.	3/5
7.	Характеристика загально-дидактичних та специфічних принципів навчання географії у вищій школі.	3/5
8.	Класифікація методів навчання фахових географічних дисциплін.	3/5
9.	Методи навчання, орієнтовані на формування творчої особистості.	3/5
10.	Моделі навчання географії у ЗЗСО та ЗВО.	3/5
11.	Модульно-рейтингова технологія навчання.	3/4
12.	Технології дистанційного навчання.	3/5
13.	Психолого-педагогічні та методичні вимоги до академічної лекції.	4/5

	Технологія підготовки до різних видів лекції у вищій школі.	
14.	Види семінарів, вимоги до їх організації та проведення.	3/4
15.	Особливості методики підготовки до практичних занять з географії в ЗЗСО та ЗВО.	3/4
16.	Поняття «інновація», її сутність. Роль інноваційного середовища у підвищенні якості підготовки вчителів географії.	3/4
17.	Дидактичні переваги активних методів навчання. Особливості використання дидактичних ігор у освітньому процесі вищої школи.	3/4
18.	Комп'ютерно-інформаційна підтримка освітнього процесу у вищій школі.	3/4
19.	Науково-дослідна діяльність та її планування.	3/4
20.	Організація проблемного гуртка або проблемної групи з географії.	3/4
21.	Методика проведення консультацій і індивідуальних занять.	3/4
22.	Пізнавальні екскурсії з дисциплін географічного спрямування	5/5
23.	Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі формування практичних умінь з географії у здобувачів освіти.	4/5
24.	Види контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Контроль якості виконання самостійної роботи	5/4
25.	Методика підготовки і проведення модульних контрольних робіт.	4/4
26.	Методи науково-педагогічних досліджень. Педагогічний експеримент.	3/4
27.	Метод анкетування. Рекомендації до розробки анкет для студентів та викладачів.	3/4
28.	Основні напрямки перспективних досліджень дидактичних аспектів щодо викладання фахових географічних дисциплін у вищій школі.	3/4
29.	Основні види мотивації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти. Формування професійної мотивації у різні періоди навчання у ЗВО.	3/4
30.	Соціальна значущість та особливості професійно-педагогічної діяльності. Сутність професіоналізму і педагогічної культури викладача закладу вищої освіти.	3/4
31.	Конфлікти та конфліктні ситуації в системі викладач-студент.	3/4
Разом		100/138 год.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання не передбачені.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни використовуються такі методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, бесіда, метод проблемного викладу навчального матеріалу тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування,

складання реферату);

- методи інтерактивного навчання (ділові ігри, круглі столи тощо);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веборієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання домашніх завдань, робота над командними проектами, презентаціями).

9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань з дисципліни здійснюється за рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль передбачає:

- усне або письмове опитування;
- перевірка виконаних практичних завдань;
- підготовка реферату, командні проекти, презентації результатів виконаних завдань;
- контрольна робота.

Підсумковий контроль здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей під час екзамену.

МО1 – іспит;

МО2 – усне або письмове опитування;

МО4 – тестування;

МО5 – командні проекти;

МО6 – реферати, есе;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;

МО9 – захист практичних робіт.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента під час оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю є такі:

- виконання усіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина засвоєння та характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних та інших інформаційних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, в їхньому взаємозв'язку та розвитку;
- характер відповідей на запропоновані питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність, повнота тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення для вирішення практичних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		

35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Поточне оцінювання та самостійна робота										Екзамен	Сума балів	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4			40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Модульний контроль - 5												

T1, T2... T11 - теми змістових модулів.

Сумарна максимальна кількість балів з навчальної дисципліни: 100 балів (60 балів – за практичні заняття та самостійну роботу, 40 балів – екзамен).

Робота здобувачів на практичних заняттях оцінюється за п'ятибальною шкалою:

- перевірка готовності студентів до виконання практичних робіт, своєчасне виконання та захист – 3 бали;

- виконання самостійної роботи – 2 бали.

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В якості навчально-методичного забезпечення самостійної роботи студентів використовується базова та додаткова література з дисципліни, інтернет-ресурси, методичні рекомендації для виконання завдань практичних робіт та самостійної роботи студентів.

13. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Методика викладання у системі вищої школи України зі спеціальності 014 Середня освіта (Географія).
2. Предмет дослідження, зміст та структура методики викладання фахових географічних дисциплін у вищій школі.
3. Мета і завдання методики викладання географії.
4. Основні підходи до визначення поняття компетентності.
5. Актуальні проблеми методики викладання географії на сучасному етапі розвитку вищої освіти.
6. Організація освітнього процесу у закладі вищої освіти.
7. Нормативно-правова база організації освітнього процесу у вищій школі.
8. Державні стандарти та їх функції.
9. Особливості змісту географічної освіти у вищій школі.
10. Реалізація змісту географічної освіти у вищій школі в умовах кредитно-трансферної системи навчання.
11. Вимоги до розроблення навчально-методичного забезпечення.
12. Сучасна дидактична система у закладах вищої освіти.
13. Категорії та основні принципи дидактики вищої школи.
14. Характеристика загально-дидактичних та специфічних принципів навчання географії у вищій школі. Особливості їх реалізації.
15. Поняття про освітні технології навчання.
16. Структура та основні критерії освітньої технології.

17. Порівняльна характеристика методики і технології навчання.
18. Традиційне та інноваційне навчання: порівняльний аналіз.
19. Специфіка використання сучасних технологій навчання в рамках вивчення географічних дисциплін.
20. Дидактичні можливості інформаційних технологій.
21. Традиційні форми навчання географічних дисциплін.
22. Лекції у вищій школі: ознаки, класифікації та особливості їх проведення.
23. Цілі та завдання лекційних занять для формування у студентів теоретичних знань з географічних дисциплін.
24. Проблемна спрямованість лекцій з географії.
25. Семінарські заняття, методика підготовки та проведення. Семінар-«круглий стіл». Семінар-виставка, семінар-турнір.
26. Планування оптимальної системи засобів і методів навчання у процесі аудиторних занять.
27. Сучасні інноваційні технології та методи навчання.
28. Поняття педагогічної інновації.
29. Кредитно-трансферна технологія навчання як педагогічна інновація.
30. Психолого-педагогічна сутність інтерактивних технологій навчання.
31. Функції та сфери впливу інтерактивного навчання.
32. Класифікація інтерактивних форм навчання та їх дидактичні можливості.
33. Особливості організації і проведення навчальної конференції.
34. Мета і завдання диспуту. Організація роботи, узагальнення результатів диспуту.
35. Класифікація дидактичних ігор, їх особливості.
36. Рольові та ділові ігри як засіб активізації пізнавальних інтересів студентів.
37. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
38. Цілі і завдання самостійної роботи здобувачів вищої освіти в умовах реформування вищої школи.
39. Нормативні документи та положення МОН України про самостійну роботу студентів, їх планування та контроль.
40. Класифікація форм та видів завдань самостійної роботи студентів за різними ознаками.
41. Науково-дослідна діяльність з географічних дисциплін та її планування.
42. Організація проблемного гуртка або проблемної групи з географії.
43. Методика проведення консультацій і індивідуальних занять.
44. Пізнавальні екскурсії з дисциплін географічного спрямування.
45. Місце і значення екскурсії у курсах географічних дисциплін.
46. Особливості реалізації краєзнавчого принципу в процесі екскурсій фізико-географічного спрямування.
47. Практична підготовка студентів як складова освітнього процесу у ЗВО.
48. Моніторинг якості навчальних досягнень студентів.
49. Завдання, функції, види педагогічного контролю.
50. Форми і методи контролю навчальних досягнень студентів.
51. Організація контрольних заходів перевірки рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу.
52. Науково-педагогічні дослідження, їх мета, завдання і значення.
53. Теоретичні методи науково-педагогічних досліджень.
54. Експериментально-емпіричні методи рівня науково-педагогічних досліджень.
55. Психолого-педагогічні умови проведення педагогічного експерименту.
56. Основні напрямки перспективних досліджень дидактичних аспектів щодо викладання фахових географічних дисциплін у вищій школі.
57. Психолого-педагогічні вимоги до викладача географічних дисциплін вищої школи.
58. Структура професійної діяльності викладача фахових географічних дисциплін.
59. Педагогічний імідж.
60. Поняття педагогічної культури.

61. Лекторська майстерність викладача як необхідна умова забезпечення результативності навчально-пізнавальної діяльності студентів.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи [Електронний ресурс] : інтерактивні технології в курсах навч. дисциплін. - Київ : Кондор, 2008.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи : інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін : навч.-метод. посіб. / Л.В. Артемова. - Київ : Кондор, 2008.
3. Артюшина М.В. Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі : навч. посіб. / М. В. Артюшина, О. М. Котикова, Г. М. Романова та ін. - Київ : КНЕУ, 2007.
4. Білоус В. Т. Основи організації та методики викладання у вищій школі : навч. посіб./В.Т.Білоус, Л.І.Горюнова, А.В.Цимбалюк, С.Я.Цимбалюк. - Ірпінь, 2001.
5. Малихін О. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. / О. В. Малихін, І. Г. Павленко, О. О. Лаврентьєва, Г. І. Матукова. - Київ : КНТ, 2014.
6. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. / В. М. Нагаєв. – Київ : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
7. Організація та методика проведення науково-педагогічних досліджень студентами вищих навчальних закладів: [посіб. для студентів вищ. навч. закл.] / М. І. Соловей, Є. С. Спіцин, К. К. Потапенко, З. М. Шалік. – Київ: Ленвіт, 2004. – 143 с.
8. Туркот Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи в запитаннях і відповідях: навч. посіб. / Т. І. Туркот. – Київ : Кондор, 2011. – 516 с.
9. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / М. М. Фіцула. – 2-ге вид., допов. – Київ : Академвидав, 2014. – 454 с.

Допоміжна

10. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С. С. Вітвицька – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 396 с.
11. Галузинський В. М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні : навч. посіб. для викл. та аспірант. вищ. навч. закл. / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух ; М-во освіти України. І-т системних досліджень освіти. Київ. держ. лінгвістичний ун-т. – Київ : Інтел, 1995. – 168 с.
12. Гончаров С. М. Науково-методичне забезпечення кредитно-модульної системи організації навчального процесу: монографія / С.М. Гончаров. – Рівне : НУВГП, 2005. – 266 с. 13.
13. Жигір В.І. Професійна педагогіка. Навч. посіб. / В.І. Жигір, О.А. Чернега; за ред. Вачевського. – Київ : Кондор. – Видавництво, 2012. – 336 с.
14. Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин. – [2-ге вид.]. – Київ : Ленвіт, 2007. – 194 с.
15. Навчальний процес у вищій педагогічній школі / [за ред. Мороза О.Г.] – Київ : НПУ, 2001. – 338 с.
16. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України// Міністерство освіти України: зб. Законодавчих та нормативних актів про освіту. – Вип. 1. – К., 1994. – С. 139 – 152.
17. Симоновська М. Методичні аспекти підготовки майбутнього вчителя / М. Симоновська // Історія української географії. Всеукраїнський науково-теоретичний часопис. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. – Вип. 2 (14). – С. 78-82.
18. Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах Київ: “Вища школа”, 2004.

Інформаційні ресурси

Бібліотеки:

1. РДГУ: абонент №1 - м. Рівне, вул. Пластова, 31, тел. 22 - 59 -15., абонент №2 - м. Рівне, вул. Толстого, 3. абонент №3 - м. Рівне, вул. Пластова, 41.
2. Обласна наукова - м. Рівне, майдан Короленка, 6, тел.22-10-63.
3. Міська - м. Рівне, вул. Київська, 44, тел. 24-12-47.

Ресурси мережі Інтернет:

1. Бахрушин В. Якими мають бути стандарти вищої освіти – 2? / Володимир Бахрушин. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/289-yakimi-mayut-buti-standarti-vishchoji-osviti-2>. – Назва з екрану.
8. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. – Назва з екрану.
9. Освіта в інтересах сталого розвитку в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ecoosvita.org.ua/>. – Назва з екрану.
10. Офіційний освітній портал «Педагогічна преса».– Режим доступу: redpresa.ua/category/ofitsiyno.
11. Позакласні заходи з географії. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/biblioteka/geografiya/typ-4>. – назва з екрану.
12. Рівненська обласна бібліотека для молоді. [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://yunisty.rv.ua/index.php/kalendari/-mainmenu-107>. – Назва з екрану.
13. Інноваційні форми, методи і технології навчання». [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://invnz.blogspot.com/> – Назва з екрану.

Робоча програма навчальної дисципліни «*Методика викладання фахових географічних дисциплін у закладі вищої освіти*».

Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Завідувач кафедри _____ проф. Лико Д.В.

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Голова навчально-методичної комісії _____ доц. Сяська І.О.

Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології і педагогіки
Психолого-природничий факультет
Кафедра екології, географії та туризму

Назва дисципліни	Методика викладання фахових географічних дисциплін у закладі вищої освіти
Викладач	Трохимчук Ірина Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент
Профайл викладача на сайті кафедри	Сайт кафедри: http://kegt-rshu.in.ua/
Е-mail викладача:	iryna.trokhymchuk@rshu.edu.ua
Посилання на освітній контент дисципліни в CMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі	http://kegt-rshu.in.ua/
Консультації	Очні консультації: за попередньою домовленістю Вівторок та Четвер з 12.00 до 13.00 Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю Viber (+380671076072) в робочі дні з 9.00 до 17.00.

Анотація дисципліни

Навчальний курс «Методика викладання фахових географічних дисциплін у закладі вищої освіти» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти знань орієнтуватися у сучасному освітньо-науковому просторі в контексті постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності та здатності до проектування і здійснення освітнього процесу з урахуванням особливостей соціокультурного середовища й рівня розвитку особистості.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 5,0	Галузь знань <u>01 Освіта/</u> <u>Педагогіка</u>	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність <u>014 Середня освіта</u> <u>(Географія)</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання ² : аудиторних – 2,0 самостійної роботи студента – 6,0	Освітній ступінь: Магістр	Лекції	
		22 год.	4 год.
		Практичні	
		28 год.	8 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		100 год.	138 год.
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю: екзамен			

Передумови

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Методика викладання фахових географічних дисциплін у вищій школі» значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріалом дисциплін відповідно до освітньої програми Середня освіта (Географія).

Мета і завдання дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Методика викладання фахових географічних дисциплін у вищій школі» є формування у здобувачів здатності орієнтуватися у сучасному освітньо-науковому просторі в контексті постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності та здатності до проектування і здійснення освітнього процесу з урахуванням особливостей соціокультурного середовища й рівня розвитку особистості.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- створення умов для засвоєння здобувачами вищої освіти змісту та особливостей освітнього процесу у закладах освіти України різних рівнів акредитації;
- вивчення основ організації роботи науково-педагогічних працівників;
- формування навичок оволодіння методиками викладання фахових географічних дисциплін та основами педагогічної майстерності;
- формування навичок освоєння та застосування інноваційних технологій, активних форм та методів організації освітнього процесу;
- розвиток креативності, творчого мислення, спостереження.

Мета та завдання навчальної дисципліни реалізуються через набуття здобувачами вищої освіти необхідних **компетентностей**.

Загальні компетентності здобувачів вищої освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни охоплюють:

ЗК 2. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії;

ЗК 4. Здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми, застосовувати знання на практиці;

ЗК7.Здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, поваги до різноманітності.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність продемонструвати знання і розуміння сучасних теоретичних та методологічних основ географії, а також методик викладання географії у старшій школі та закладі вищої освіти (ЗВО);

ФК 2. Здатність застосовувати набуті географічні і педагогічні знання, сучасні методики і освітні технології, в тому числі й інформаційні, для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО), зокрема у старшій школі та ЗВО;

ФК 4. Здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності;

ФК 5. Здатність належно використовувати географічну термінологію, ефективно і вільно передавати географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами;

ФК 6. Здатність збирати, порівнювати, аналізувати і представляти географічну інформацію у викладанні географії в ЗЗСО та ЗВО, використовувати сучасні педагогічні методи і підходи, в тому числі геоінформаційні технології;

ФК 8. Здатність до застосування та інтегрування знань і розумінь споріднених педагогічних, природничо-географічних та суспільно-географічних напрямів, спеціалізацій;

ФК 9. Здатність організувати роботу учнів та здобувачів вищої освіти за рівнями засвоєння навчального матеріалу та застосовувати методи діагностування навчальних досягнень учнів та здобувачів з географії, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху;

ФК 10. Здатність організувати практичну та науково-дослідницьку роботу учнів та здобувачів вищої освіти із вивчення географії країн, регіонів світу та України.

Очікувані результати навчання:

<p>Тема 2. Організації освітнього процесу у закладі вищої світи. (2 год.) Практична робота 2. Структура та особливості організації освітнього процесу у вищій школі (2 год.) Практична робота 3. Навчально-методичне забезпечення спеціальності 014 Середня освіта (Географія) (2 год.)</p>	<p>Лекція</p> <p>Практична</p> <p>Практична</p>	<p>МН1, МН5</p> <p>МН2, МН5, МО2, МО9</p> <p>МН2, МН3, МО2, МО9</p>	<p>2 бали</p> <p>2 бали</p>	<p>1.Загальні положення організації освітнього процесу у закладах вищої освіти. 3. Чинники, які впливають на соціально-психологічну адаптацію здобувачів вищої освіти до навчання у ЗВО. 3.Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу у вищій школі. (9 год.) МН4;МН6; МО2</p>	<p>2; 5; 6; 7; 8;</p>	<p>3 бали</p>	<p>на практичні роботи</p>
<p>Тема 3. Сучасна дидактична система у закладах вищої освіти (2год.) Практична робота 4. Реалізація основних дидактичних категорій в освітньому процесі підготовки студентів-географів (2 год.)</p>	<p>Лекція</p> <p>Практична</p>	<p>МН1, МН5</p> <p>МН2, МН3, МО2, МО9</p>	<p>2 бали</p>	<p>1.Характеристика загально-дидактичних та специфічних принципів навчання географії у вищій школі. 2.Класифікація методів навчання фахових географічних дисциплін. 3.Методи навчання, орієнтовані на формування творчої особистості. (9 год.) МН4; МН6; МО6</p>	<p>5; 8; 9;15</p>	<p>3 бали</p>	<p>на практичні роботи</p>
<p>Змістовий модуль 2. Технології та методи навчання у системі фахової географічної підготовки у закладах вищої освіти</p>							
<p>Тема 4. Зміст та структура освітньої технології (2 год.) Практична</p>	<p>Лекція</p> <p>Практична</p>	<p>МН1, МН5</p> <p>МН2,</p>	<p>2 бали</p>	<p>1.Моделі навчання географії у ЗЗСО та ЗВО. 2.Модульно-рейтингова технологія навчання.</p>	<p>2; 8; 10; 12</p>	<p>3 бали</p>	<p>на практичній роботі</p>

				ситуації в системі викладач-студент. (9год.) МН6; МО2;МО5			
Модульний контроль	Тести	МО4	5 балів				
Підсумковий контроль		МО1	40 балів				

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни «Методика викладання фахових географічних дисциплін у закладі вищої освіти» використовують наступні методи навчання:

МН1 – словесний метод (лекція, співбесіда, дискусія тощо);

МН2 – практичний метод (практичні заняття);

МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);

МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);

МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань).

МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань з дисципліни викладач здійснює за рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюють за 100-бальною шкалою.

а) поточний контроль знань:

- оцінювання усних відповідей на занятті;
- оцінювання контрольних робіт;
- оцінювання завдань для самостійної роботи;
- тестовий контроль.

б) підсумковий контроль знань:

- оцінювання усних відповідей на екзамені.

МО1 – іспит;

МО2 – усне або письмове опитування;

МО4 – тестування;

МО5 – командні проєкти;

МО6 – реферати, есе;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;

МО9 – захист практичних робіт;

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента під час оцінювання результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання усіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина засвоєння та характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних та інших інформаційних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, в їхньому взаємозв'язку та розвитку;
- характер відповідей на запропоновані питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність, повнота тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення для вирішення практичних завдань.

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, інше обладнання для:

- комунікації та опитувань,
- виконання домашніх завдань,
- виконання завдань практичної роботи,
- виконання завдань самостійної роботи,
- проходження тестування (поточний, модульний, підсумковий контроль).

Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності.

Політика дисципліни

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про практики, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти. Кожен викладач ставить здобувачам вищої освіти систему вимог та правил поведінки здобувачів вищої освіти на заняттях, доводить до їх відома методичні рекомендації щодо виконання різних видів робіт. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність під час практичного заняття; (не)допустимість пропусків та запізень на заняття; правила користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; відповідальність за несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти виконуючи самостійну або індивідуальну роботу (реферат, есе, тощо) повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в індивідуальній роботі здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати ще раз індивідуальні завдання, які передбаченні у силабусі.

Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: екзамен/ залік.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни.

Рівень знань оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь студентів РДГУ:

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зарах

82-89	B	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна			
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задов	
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадов	не зарах
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадов	не зарах

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання лабораторних досліджень; оцінка (бали) за практичну діяльність під час практик; оцінка за ІНДЗ; оцінка (бали) за курсову роботу; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо.

Здобувачам вищої освіти надається право підвищувати свій рейтинг лише шляхом складання іспитів за графіком екзаменаційної сесії.

Залік виставляється за результатами поточного модульного контролю, проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання та самостійна робота										Екзамен	Сума балів	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4			40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Модульний контроль - 5												

T1, T2... T11 - теми змістових модулів.

Сумарна максимальна кількість балів з навчальної дисципліни: 100 балів (60 балів – за практичні заняття та самостійну роботу, 40 балів – екзамен).

Робота здобувачів на практичних заняттях оцінюється за п'ятибальною шкалою:

- перевірка готовності студентів до виконання практичних робіт, своєчасне виконання та захист – 2 бали;

- виконання самостійної роботи – 3 бали.

Усні відповіді оцінюються за такими критеріями:

1 бал – відповідь поверхнева на основі прочитаної лекції; відповідь хаотична, фрагментарна; відтворення заученого матеріалу без усвідомлення його суті; розуміння і розкриття лише окремих позицій.

2 бали – відповідь послідовна, недостатньо структурована; роз'яснення переважної кількості позицій (без виділення основних позицій); використання тексту лекції та підручників.

3 бали – відповідь чітка, структурована, логічна; включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників; аргументоване посилання на додаткові наукові джерела, спеціальну літературу; наведення власних прикладів; порівняльний аналіз.

Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Методика викладання у системі вищої школи України зі спеціальності 014 Середня освіта (Географія).
2. Предмет дослідження, зміст та структура методики викладання фахових географічних дисциплін у вищій школі.
3. Мета і завдання методики викладання географії.
4. Основні підходи до визначення поняття компетентності.
5. Актуальні проблеми методики викладання географії на сучасному етапі розвитку вищої освіти.
6. Організація освітнього процесу у закладі вищої освіти.
7. Нормативно-правова база організації освітнього процесу у вищій школі.
8. Державні стандарти та їх функції.
9. Особливості змісту географічної освіти у вищій школі.
10. Реалізація змісту географічної освіти у вищій школі в умовах кредитно-трансферної системи навчання.
11. Вимоги до розроблення навчально-методичного забезпечення.
12. Сучасна дидактична система у закладах вищої освіти.
13. Категорії та основні принципи дидактики вищої школи.
14. Характеристика загально-дидактичних та специфічних принципів навчання географії у вищій школі. Особливості їх реалізації.

15. Поняття про освітні технології навчання.
16. Структура та основні критерії освітньої технології.
17. Порівняльна характеристика методики і технології навчання.
18. Традиційне та інноваційне навчання: порівняльний аналіз.
19. Специфіка використання сучасних технологій навчання в рамках вивчення географічних дисциплін.
20. Дидактичні можливості інформаційних технологій.
21. Традиційні форми навчання географічних дисциплін.
22. Лекції у вищій школі: ознаки, класифікації та особливості їх проведення.
23. Цілі та завдання лекційних занять для формування у студентів теоретичних знань з географічних дисциплін.
24. Проблемна спрямованість лекцій з географії.
25. Семінарські заняття, методика підготовки та проведення. Семінар-«круглий стіл». Семінар-виставка, семінар-турнір.
26. Планування оптимальної системи засобів і методів навчання у процесі аудиторних занять.
27. Сучасні інноваційні технології та методи навчання.
28. Поняття педагогічної інновації.
29. Кредитно-трансферна технологія навчання як педагогічна інновація.
30. Психолого-педагогічна сутність інтерактивних технологій навчання.
31. Функції та сфери впливу інтерактивного навчання.
32. Класифікація інтерактивних форм навчання та їх дидактичні можливості.
33. Особливості організації і проведення навчальної конференції.
34. Мета і завдання диспуту. Організація роботи, узагальнення результатів диспуту.
35. Класифікація дидактичних ігор, їх особливості.
36. Рольові та ділові ігри як засіб активізації пізнавальних інтересів студентів.
37. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
38. Цілі і завдання самостійної роботи здобувачів вищої освіти в умовах реформування вищої школи.
39. Нормативні документи та положення МОН України про самостійну роботу студентів, їх планування та контроль.
40. Класифікація форм та видів завдань самостійної роботи студентів за різними ознаками.
41. Науково-дослідна діяльність з географічних дисциплін та її планування.
42. Організація проблемного гуртка або проблемної групи з географії.
43. Методика проведення консультацій і індивідуальних занять.
44. Пізнавальні екскурсії з дисциплін географічного спрямування.
45. Місце і значення екскурсії у курсах географічних дисциплін.
46. Особливості реалізації краєзнавчого принципу в процесі екскурсій фізико-географічного спрямування.
47. Практична підготовка студентів як складова освітнього процесу у ЗВО.
48. Моніторинг якості навчальних досягнень студентів.
49. Завдання, функції, види педагогічного контролю.
50. Форми і методи контролю навчальних досягнень студентів.
51. Організація контрольних заходів перевірки рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу.
52. Науково-педагогічні дослідження, їх мета, завдання і значення.
53. Теоретичні методи науково-педагогічних досліджень.
54. Експериментально-емпіричні методи рівня науково-педагогічних досліджень.
55. Психолого-педагогічні умови проведення педагогічного експерименту.
56. Основні напрямки перспективних досліджень дидактичних аспектів щодо викладання фахових географічних дисциплін у вищій школі.
57. Психолого-педагогічні вимоги до викладача географічних дисциплін вищої школи.
58. Структура професійної діяльності викладача фахових географічних дисциплін.

59. Педагогічний імідж.
60. Поняття педагогічної культури.
61. Лекторська майстерність викладача як необхідна умова забезпечення результативності навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Рекомендована література

Базова

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи [Електронний ресурс] : інтерактивні технології в курсах навч. дисциплін. - Київ : Кондор, 2008.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи : інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін : навч.-метод. посіб. / Л.В. Артемова. - Київ : Кондор, 2008.
3. Артюшина М.В. Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі : навч. посіб. / М. В. Артюшина, О. М. Котикова, Г. М. Романова та ін. - Київ : КНЕУ, 2007.
4. Білоус В. Т. Основи організації та методики викладання у вищій школі : навч. посіб./В.Т.Білоус, Л.І.Горюнова, А.В.Цимбалюк, С.Я.Цимбалюк. - Ірпінь, 2001.
5. Малихін О. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. / О. В. Малихін, І. Г. Павленко, О. О. Лаврентьєва, Г. І. Матукова. - Київ : КНТ, 2014.
6. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. / В. М. Нагаєв. – Київ : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
7. Організація та методика проведення науково-педагогічних досліджень студентами вищих навчальних закладів: [посіб. для студентів вищ. навч. закл.] / М. І. Соловей, Є. С. Спіцин, К. К. Потапенко, З. М. Шалік. – Київ: Ленвіт, 2004. – 143 с.
8. Туркот Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи в запитаннях і відповідях: навч. посіб. / Т. І. Туркот. – Київ : Кондор, 2011. – 516 с.
9. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / М. М. Фіцула. – 2-ге вид., допов. – Київ : Академвидав, 2014. – 454 с.

Допоміжна

10. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С. С. Вітвицька – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 396 с.
11. Галузинський В. М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні : навч. посіб. для викл. та аспірант. вищ. навч. закл. / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух ; М-во освіти України. І-т системних досліджень освіти. Київ. держ. лінгвістичний ун-т. – Київ : Інтел, 1995. – 168 с.
12. Гончаров С. М. Науково-методичне забезпечення кредитно-модульної системи організації навчального процесу: монографія / С.М. Гончаров. – Рівне : НУВГП, 2005. – 266 с. 13.
13. Жигірь В.І. Професійна педагогіка. Навч. посіб. / В.І. Жигірь, О.А. Чернега; за ред. Вачевського. – Київ : Кондор. – Видавництво, 2012. – 336 с.
14. Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин. – [2-ге вид.]. – Київ : Ленвіт, 2007. – 194 с.
15. Навчальний процес у вищій педагогічній школі / [за ред. Мороза О.Г.] – Київ : НПУ, 2001. – 338 с.
16. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України// Міністерство освіти України: зб. Законодавчих та нормативних актів про освіту. – Вип. 1. – К., 1994. – С. 139 – 152.
17. Симоновська М. Методичні аспекти підготовки майбутнього вчителя / М. Симоновська // Історія української географії. Всеукраїнський науково-теоретичний часопис. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. – Вип. 2 (14). – С. 78-82.

18. Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах Київ: “Вища школа”,2004.

Інформаційні ресурси

Бібліотеки:

1. РДГУ: абонент №1 - м. Рівне, вул. Пластова, 31, тел. 22 - 59 -15., абонент №2 - м. Рівне, вул. Толстого, 3. абонент №3 - м. Рівне, вул. Пластова, 41.
2. Обласна наукова - м. Рівне, майдан Короленка, 6, тел.22-10-63.
3. Міська - м. Рівне, вул. Київська, 44, тел. 24-12-47.

Ресурси мережі Інтернет:

1. Бахрушин В. Якими мають бути стандарти вищої освіти – 2? / Володимир Бахрушин. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/289-yakimi-mayut-buti-standarti-vishchoji-osviti-2>. – Назва з екрану.
8. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. – Назва з екрану.
9. Освіта в інтересах сталого розвитку в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ecoosvita.org.ua/>. – Назва з екрану.
10. Офіційний освітній портал «Педагогічна преса».– Режим доступу: redpresa.ua/category/ofitsiyno.
11. Позакласні заходи з географії. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/biblioteka/geografiya/typ-4>. – назва з екрану.
12. Рівненська обласна бібліотека для молоді. [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://yunistr.rv.ua/index.php/kalendar/-mainmenu-107> – Назва з екрану.
13. Інноваційні форми, методи і технології навчання». [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://invnz.blogspot.com/> – Назва з екрану.